

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Regional utveckling

PROJEKTPLAN
LEADER

Bilagor 1

PROJEKTPLANEN SKA ALLTID BIFOGAS
TILL JORDBRUKSVERKETS ANSÖKNINGS-
BLANKETT OM PROJEKTSTÖD INOM
LEADER

Ankomstdatum / diarienummer
(fylls i av ledningsstörrelsen)

ANKOM
2009-06-17

Dnr.....143.....
Jnr. 2009-4668

ANVÄND ANVISNINGARNA TILL BLANKETTEN "ANSÖKAN – PROJEKTSTÖD INOM LEADER" FÖR DETALJER OM VAD SOM SKA INGÅ I PROJEKTPLANEN (WWW.SJV.SE – UNDER BLANKETTER OCH TRYCKSAKER – STÖD TILL LANDSBYGDEN – LEADER)

1. Projektnamn – samma som anges under C1 på jordbruksverkets ansökningsblankett.

Sörbodaprojektet

Ett framtidsprojekt byggt på tre ben:

- Upplevelseturism
- Mathantverk
- Marknadsföring i samverkan i Ansättenområdet

2. Projektidé – ange projektidén samt bakgrund och problem som lett fram till projektidén.

Inledning

Bygdens företagare och bysammanslutningar skall gemensamt, och var och en, bygga upp och förstärka en rad olika befintliga som nya projekt som alla skall ge en ökad möjlighet till att utveckla det vi i dag kallar "upplevelseturism" inom destinationen Ansätten.

Hela Hotagenområdet har under många år ansetts som svårt när det gäller möjligheten till kreativ befolkningsutveckling. Inga arbeten, inga hus att bo i, dålig service, långt till tätort osv, osv. Trots stora förutsättningar när det gäller turism så vill det inte bli någon fart på de hela. Destination Ansättern projektet, drivet av Turistkompaniet under 2008 i Krokoms kommun har konstaterat att de turistiska företagen i området har svårt för att komma igång med framtidssatsningar. Det behövs en aktivitet som leder till samverkan i bygden, för att få företagarna att förstå och lära sig detta med vinna-vinna effekter.

Vi vill se Sörbodaprojektet som en starter av vidare aktiviteter som med tiden ökar områdets dragningskraft på turism, och nyföretagande.

Sörbodaprojektet innehåller flera olika underprojekt. De olika underprojekten kommer att föras in i var för sig avsedda stödansökningar hos Leader Storsjöbygden och företagsstöd inom Landsbygdsprogrammet.

Bakgrund

För cirka 20 år sedan började Krokoms Kommun genom Ulf Lundin att planera ett fåbodprojekt, en återrestaurering till en levande fåbod. Av de cirka 200 fåboddar som en gång i tiden fanns i kommunen återstod i princip enbart lämningar i form av öppna platser, i bästa fall med timrade stugor som gjorts om till fritidshus. Tråkigt nog hade det mesta av en viktig kulturmiljö för djurhållning och försörjning helt dött ut i kommunen. Detta ville kommunen ändra på. Projektet var också ett experiment, för att se på vilket sätt turismens ökande intresse för upplevelser kunde göra fåboden till en tillgång för områdets turistiska dragningskraft.

I sökande efter ett lämpligt objekt föll lotten på Sörbodarna, en relativt stor fåbod belägen mellan Häggsjövik och Bakvattnet. Läget var lämpligt, 7 kilometer från Fiskevägen (väg 340), endast cirka 100 meter från allmän väg med Ansättans brusande vatten, omfamnade likt en skyddande vallgrav, vars bro man måste passera för att komma in på vallen.

I sina glans dagar bestod fåboden av 12 olika brukare, alla med egna stugor och ladugårdar. Osten tillverkades inne i stugorna på stora hällar. Den första lagringen gjordes i en kall del av stugan, för att sen avslutas hemma i gårdarnas jordkällare. Vallens historia är mycket intressant då den gamla vägen mellan Bakvattnet och Häggsjövik gick rakt igenom vallen och bildade en bred fåbodgata med gårdsgårdar på bägge sidor.

Av de en gång 12 brukarnas stugor återstod vid detta laget endast lämningar av fem, tyvärr i mycket dåligt skick. Med varsam hand restaurerades tre av stugorna samt några lador. Varje bräda, stock och grund samt skorstenmur plockades ner och återuppbyggdes. De övriga stugorna och ett antal lador kunde inte räddas.

I den delen av fåboden som Molins i Häggsjön äger, rustades stugan för att kunna ta emot kaffegäster under sommaren. Endast en liten del av den en gång 20 hektar stora vallen var nu öppen mark, sly hade återtagit de en gång öppna ytor, som under 100 år med mycket stor möda och umbäranden skapats av människor i bygden.

I området fanns nästan inga djurägande bönder kvar, den nyuppförda getgården i Skärvången fick därför bli arrendator och ta ansvaret för att vallen öppnades upp igen. Under de första åren så fick de 150 getterna avdöda slyn, med sitt egenartade sätt att barka den sly som växte på vallen. I takt med att björk och videsnåren dog så röjdes stammarna bort och vallen har i dag cirka 13 hektar öppen mark.

Upplevelsetrenden hade man här redan för 20 år sedan förstått och realiserat. För getskötseln skull så uppfördes en getlagård med modern mjölkkningsinredning samt möjligheter för allmänheten att under mycket stor uppskattning och förtjusning kunna bevitna arbetet direkt på plats i och kring mjölkningsstallet.

Med tiden växte så den gamla fåbodens charm fram med hjälp av uppsatta gårdsgårdar, slyröjning, mycket djur av alla slag. En fantastiskt trevlig caféverksamhet med kaffe, getoststutar och jättevåfflor. Allt att avnjutas inne eller ute på tunet med hela den fantastiska fåbodatmosfären runt om. En sann lisa för själ och kropp i all bemärkelse.

Under de fem första åren blev så fåboden ett mycket uppskattat utflyktsmål, både för ortsbefolkningen som för turister som trots en mycket ringa marknadsföring letade sig fram. Under de första åren så beräknades fåboden få besök av cirka 5 000 gäster per år, en rent otrolig summa för denna del av kommunen. Det visade sig att miljön tilltalade den stressade nutidsmänniskans på ett mycket påtagligt sätt, något som är väl dokumenterat i fåbodstugans gästböcker som faktiskt under åren blivit en intressant läsning i sig.

Nutid

Av bara farten så har åren gått, sommar har lagts till sommar. Kaffestugan har bytt arrendatorer några gånger under tiden. Conny och Margaretha Magnusson har förtjänstfullt skött värdskapet de sista åren.

Naturligtvis skulle vallens dragningskraft kraftigt ha reducerats om det inte fanns djur på vallen. Skärvångens jordbruk har därför fortsatt att ta ansvaret för att den biten sköts. Ja, allt har tuffat på i snart 20 år om än besökarantalet säkerligen under tiden markant har sjunkit, då marknadsföringen av verksamheten varit obetydlig genom åren.

Planer för en utökad verksamhet har dock under en längre tid funnits från Skärvångens bymejeris sida, men i brist på kapital har det lagts på is.

Destination Ansättfjällen

Som inledningsvis beskrivs så försöker nu turistföretagen i Krokoms kommuns nordvästra område att lyfta sig upp ur stagnation, genom en för området gemensam turistisk satsning, kallad "Destination Ansättfjällen". Varje projekt som ökar dragningskraften till det gemensamma området ses som värdefullt för alla människor och företag.

Skärvångens bymejeri är en av de aktörer i området som mer än gärna bidrar med en vidareutveckling av den mycket lyckosamma sommarsatsning som gjorts på mejeriet. Mejeriet drar en stor mängd människor till området, cirka 9 000 personer per sommar och 14 000 personer per år. Skärvångens bymejeri är idag kommunens största besöksmål.

Möjligheter vad gäller nytt kapital för investeringar inom de gröna näringarna och upplevelseturismen, kanske nu ger förutsättningar för ett förverkligande av de planer som vi i Skärvången länge närt, då det gäller Sörbodarnas möjligheter att åter bli ett av områdets största dragplåster under sommaren.

Om Sörbodaprojektet

Sörbodaprojektet är ett drivhjul i en rad kombinationer av utkomstmöjligheter. Mathantverk – upplevelseturism – marknadsföring av destinationen.

Vi i Skärvången vill nu komplettera nuvarande verksamhet på vallen med ett fåbodmejeri (kokhus) och en koladugård (sommarfjös). Anläggningen skall på ett finurligt sätt kombinera det gamla sättet att förädla mjölken från kor och getter på fåboden, med en möjlighet för besökare till en mycket vidare upplevelse av fåboden. Där man personligen på plats här och nu, via de betande kreaturen på vallen kan följa hela processens alla faser från strå till färdig produkt. Från mjölkningen i ladugården och vidare (på ett ur livsmedelshygieniskt synpunkt tryggt sätt), genom mejeri och ostbod.

Meningen härom är att besökaren skall få en god inblick i den för området rika tradition, som ligger till grund för den hantverksmässigt producerade osten. Budskapet i sin tur blir också, att visa hur fåbodlivet i en modern tappning ger framtida möjligheter vad gäller en ekonomisk och därmed hållbar skillnad i dagens och framtidens landsbygd.

Mejeriet kommer att placeras på den borte fåboden ägd av familjen Nyberg i Skärvången. Fåboden ligger lite för sig själv och den ursprungliga fåbodkänslan förstärks av det lite skyddade läget. Stugan är vackert upprustad och ladugården fortfarande intakt och användbar.

Fåboden bör för ändamålet kompletteras med ett litet mejeri samt en mindre byggnad ämnad som ostbod.

Djurhållning och mejeridrift kommer Skärvångens bymejeri att fortsätta hålla i, likt de första 20 åren.

Produkterna från fåbomejeriet kommer att ha en traditionell stark fåbodprägel, och namnet blir "Ost från Ansätten". Osten kommer i sin tur att tillverkas i relativt stor mängd och saluföras av Skärvångens bymejeri utöver hela landet, speciellt i folktäta områden och i Jämtland.

Tanken är att produkterna i sig skall bli en typ av skyltfönster med marknadsföringsmateriel som är vidhäftad vid produkten, som ju konsumenterna kommer att få ända in på bordet. Med hjälp av den speciella produkten och etiketten skall konsumenterna ute i landet få ett vidare intresse för området, kunna gå in på bymejeriets och destinationens gemensamma hemsidor och vidare in på länkade privata företagssidor osv.

Fåbodmejeriet är vidare tänkt som början på en kedja av verksamheter som likt ringar på vattnet kan lyfta områdets dragningskraft på turismen men också intresset för ett fast boende. Så har vi skapat möjligheter att för andra företag att "haka på" just för att man i detta ser möjligheter att förverkliga planer som länge legat på hyllan i väntan på att något skall hända.

Fåbodprojektet har med sin stora prägel av upplevelseturism rika möjligheter, när det gäller utkomst för områdets övriga entreprenörer. Vi på Skärvångens bymejeri vill se mejeriet som en stor spindel med många ben. Kroppen är fåbodmejeriet och den står vi på bymejeriet som ansvarig för, och de är väl också vad vi klarar av att engagera oss i. De övriga företag inom destinationen som kan vilja ansluta sig eller har nytta av sambandet med spindelkroppen (några här under presenterade, de kan vara fler) förutsätter vi, tar chansen och ansluter sina objekt, och att de också själva tar ansvar för sitt ben på Spindelkroppen. Som därmed kan mycket genomföras under samma tidsperiod.

”Ben” som vi vet kommer att ingå i projektet är:

- Kaffestugan.
När det gäller t.ex. förtäring så ger den ökade tillströmningen av upplevelsesugna Kaffestugan stora möjligheter. Både när det gäller caféet som det hittills har fungerat, men också när det gäller en vidareutveckling av det speciella sortimentet av traditionell fäbodmat som här kan serveras. Kaffestugan berörs i Leaderansökan främst av behov av bättre vattenförsörjning (kvalité och säker tillgång) liksom både djurhållningen och mejeriet. Men också tillgänglighetsåtgärder med bättre toaletter bla. handikapp och parkering för en buss nere vid tillfartsvägen.
- Fäbodleder i landskapet.
I anslutning till fäbodprojektet vill Fjällgården i Åkersjön rusta upp två olika leder som går mellan Åkersjönområdet och Skärvångens byar . Dels en gammal led över Klingervattnets och Skalets fäbodlar, tänkt att benämnas Mejerivägen samt en stig som kommer fram i Norra Skärvången tänkt benämnas Fäbodstigen. Lederna är tänkta som vandrings/ridleder om sommaren och skoter/skidor/hundslädsleder under vintern. Dessa leder blir bra aktivitetskomplement för fjällhotellen i området, eftersom de går mot olika slutnål. I norra Skärvångens har vi ekoföretaget Anna och Magnus, ett nyetablerat ungt par som vill satsa på sin trädgård med ekologisk odling, café, ekobutik och i sin kulturellt värdefulla och vackra miljö ha en mindre anläggning för uthyrningsstugor. Avståndet mellan målen är ca en mil alltså cirka 2 mil leder.

Projektet vill satsa på goda förhållanden i ändarna på lederna med vissa parkeringsmöjligheter samt toaletter, och skyltning.

- Bete i byarna.
Ett av de största problemen med byarnas dragningskraft på turister och folk som vill bo i området, är de faktum att byarna vuxit igen på grund utav att det inte finns kreatur längre i området. Nu kommer markägare och företagare och byalagen att gemensamt ingå i ytterligare ett samverkansprojekt med betesmarksrestaurering som vi vill koppla ihop med vår Lederansökan. Genom att Skärvångens bymejeri placerar ut killingar för slaktuppfödning i byarna i området kan landskapet bli mer öppet. Och genom detta göra området till ett öppet och vackert odlingslandskap som blir attraktivt både för boende och besökare. Byalagen och markägare i området kommer att sköta om getterna under sommarmånaderna, för att klara skötseln ekonomiskt av dessa djur söks stöd från Leader. Övriga kostnader för restaureringen av mark som ju är betydande, söks hos länsstyrelsen i Östersund
- Skärvångens bymejeri
Bymejeriet planerar själva en rad olika objekt för framtiden. Planerna på en gårdsslakt och gårdscharkanläggning är tänkt att förverkligas sommaren 2009. Dessa ska byggas i samma transparenta anda som ju upplevelseturismen innebär, även här är det en kombination av charkproduktion/ upplevelse/ marknadsföring. Alltså samma affärsidé som Ost från Ansätten som ju är ostproduktion /upplevelse/ marknadsföring. Produkten och upplevelsen blir i sig, marknadsföringen. En helt ny getmjölkkningsanläggning krävs också för att i framtiden kunna bibehålla visningsverksamheten med getmjölkning.

Leader i Sörbodaprojektet

Som nämnts ovan kommer vi att ansöka om pengar dels från Leader och dels från Landsbygdsprogrammet för de olika underprojekten i Sörbodaprojektet. Några underprojekt där samverkan är nyckelordet passar in i Leader och andra underprojekt passar in i Landsbygdsprogrammets företagsstöd.

De underprojekt vi söker pengar till från Leader är följande:

- Förbättra möjligheterna för Sörbodarna som besöksmål genom en att bygga en ny parkeringsplats samt besökstoletter. Dessutom för skyltning på fäboden. Detta i samverkan mellan framför allt Skärvångens bymejeri och Ansättern skidbacke.
- Marknadsföringsmaterial för Destination Ansätternfjällen, som ska spridas via "Ost från Ansättern" i syfte till att förstärka Ansätternfjällen och Sörbodarna som besöksmål. Framtagande av marknadsföringsmaterial som t.ex. etiketter och broschyrer. Detta i samverkan mellan de turistiska företagen genom turistföreningen i området samt Turistkompaniet.
- Ledprojektet, med mål i ledssystemet, i samarbete Hotellet i Åkersjön, Anna och Magnus ekoturism i Norra Skärvången och Bymejeriet i S-vången, och byalag i området. Røjning, vindskydd och rastplatser samt informationstavlor i leder och i ändan av lederna t.ex. i Norra och södra Skärvången . Viktigt att det finns toa, möjligheter för parkering och att det är någorlunda snyggt kring ledernas utgångsplatser och slutmål. Lederna skall vara öppna året runt för gående, skidande, skoter, hästar och hundspann.
- Betesprojektet i samarbete med Skärvångens bymejeri och byalag i området. Där markägare och byalagen tar på sig ansvaret att se efter de killingar som ska beta i de olika byarna, för att öppna upp landskapet. Skyltning av betesprojektet .

De underprojekt vi söker pengar till från Landsbygdsprogrammets företagsstöd är följande:

- Fäbodmejeri
- Koladugård
- Gårdsslakt- och gårdcharksanläggning
- Getmjölkkningsanläggning
- Betesprojekt, restaureringsmedel
- Jordkällare vid Skärvångens bymejeri, för lagring av ost samt för att kunna ta emot besökare och erbjuda ost och vinprovning

3. Erfarenheter från tidigare projekt – har liknande projekt genomförts tidigare och hur kan projektet ta tillvara dessa erfarenheter? Tag kontakt med ditt Leaderkontor eller länsstyrelsen för att få information om vilka projekt som tidigare har genomförts.

Att arbeta för bygdens framtid har alltid bedrivits i området i olika projektkonstellationer, och alla har säkert varit till hjälp för fortskridande av utvecklingen. Att föra in detta här är ett allt för stort arbete.

Dock vill vi peka på projektet Destination Ansättern som var den senaste aktiviteten, där man gjorde en inventering av det läge som området befinner sig i idag. Bland annat visar det sig här att i stort sett ingen av företagen i området tänker utveckla företaget vidare på grund utav att man gått trött. Ta kontakt med Turistkompaniet Anneli Åman för att få veta mer. Givetvis är vårt projekt tänkt att tända gnistan igen! Bymejeriet har under sin bana arbetat i en rad olika projekt, intressant kan vara att nämna att Leader Storsjön stödde oss med medel till marknadsföring under våra första staplande år på bymejeriet, något som innebar att vi fick igång vår försäljning med någon ordning. Vi deltog också i en Leadersatsning på Jämtspira som vi på den tiden var delägare i.

4 a. Vilka ska genomföra projektet – beskriv vilka som ska genomföra projektet. Ange vilka företag, organisationer eller andra som deltar i projektet och dess kontaktuppgifter. Bifoga protokollsutdrag/intyg från de som ska genomföra projektet där de fattat beslut om medverkan.

Kontaktperson	Organisation	E-mail eller telefon	Personnummer (10 siffror)	Utländsk bakgrund (ja eller nej)	Roll/ansvarsområde i projektorganisationen
Tor Norrman	Bymejeriet	tor@bymejeriet.se	560228-8434	nej	Idéansvarig, marknadsföring destination Ansätterfjällen
Kent Halvarsson	Hotell Fjällgården	070-6400337		nej	Leder-/betesprojekt
Conny Magnusson	Ansätten skidbacke			nej	Sörbodarna, parkering och toalett
Anna Klingsbjer	Anna o Magnus	0645 44033		nej	Delprojekt, trädgårdsanläggning med ekologisk prägel, samt uthyrning av stugor i framtiden.
Maria Torestan	Byalaget Vallrun			nej	Betesprojekt
	Byalaget Åkersjön				Bete
Conny Magnusson	Byalaget Bakvattnet Conny Magnusson				Bete
Pia Ström	Byalaget Björnrån			nej	Bete

4 b. Lokal förankring – ange hur projektet är förankrat på lokal nivå. Bifoga protokollsutdrag/intyg från föreningar och företag där det framgår att de fattat beslut om att stödja projektet.

Se samarbetspartners under punkt 4 a.

De företag som är berörda av denna ansökan, har haft ett informellt "intressemöte" senhösten 2008 i Sörbodarna, där den ursprungliga projektidén gick igenom. Detta möte genomfördes för att belysa om det över huvudtaget var någon ide att lägga ner arbete på en projektplan och ansökan hos Leader.

Under projektarbetets gång så har Tor haft kontakt med projektdeltagarna för att komma framåt i planeringen. Hur delmomenten ska se ut, vilken typ av insats vederbörande kan ställa upp med, vilka som kan ansvara för delmomenten osv. Tor har även under tiden haft två möten med Länsstyrelsen och Linda N för att utröna vad som skulle kunna passa under Leaders vingar, av alla idéer och önskemål från berörda.

När detta var gjort har Tor komprimerat projektplanen, skilt ut det som inte kan komma i fråga i Leaders regi osv. De olika deltagarna är villiga att skriva under sina intyg när dom sett slutplanen och stödansökan, vilket ju är rimligt. Därför kommer intygen in under de sista dagarna innan beslut från Leader.

5. Syfte och målgrupp – vad söker ni stöd för och vilka är de övergripande syftena? Vilken målgrupp vänder sig projektet till, ålder- och könsfördelning, finns det personer med utländsk bakgrund?

Vi söker stöd från Leader Storsjöbygden för allt i Sörbodaprojektet som kan härledas till Leaders arbetsområde. Se beskrivning under punkt 2, projekttid. Det övergripande syftet med projektet är att loka fler besökare till destination Ansättsfjällen och att områdets företagare och föreningar ska samverka i större utsträckning än tidigare.

6. Geografiskt verksamhetsområde – var kommer projektet genomföra sin verksamhet och vilket område kommer resultatet av projektet tillfalla?

Projektet kommer att genomföras i destination Ansättsfjällen, som sträcker sig från Lillholmsjö upp till norska gränsen.

7 a. Projektets mål - ange målen för projektet och vad som ska mätas. Ange utgångsvärden före projektstart och målsättning efter genomförandet.

Mål och vad ska mätas	Utgångsvärde	Målsättning
Antal turister under åren 1-5 som använder leder	0	1 000
Antal besökare i visningsmejeriet åren 1-5	0	5 000
Ökat besöksantal <u>årligen</u> i Sörbodarna.	3 000	5 000
Antal hektar nyuppöppnad mark i byarna år 1-5	0	40 ha
Antal kg sålda ostar från Ansätten år 1-5	0	1 200 kg

7 b. Projektets mål – ange hur projektet påverkar jämställdhet, kvinnligt företagande, ungdomar samt integration av personer med utländsk bakgrund. För varje Leaderområde finns särskilda indikatorer som ska anges i projektplanen. Tag kontakt med Leaderkontoret för mer information. Läs mer i anvisningarna för Leaderansökan.

Projektet befinner sig i ett område som inte längre kan ta hänsyn till ålder, ras, kön, sexualitet osv. Vi måste jobba med de människor som finns! Alla som vill och kan, ses vi som resurser inom det område/den vi verkar i. Samma synsätt gäller även för turister.

Projektet kommer att ha stor inverkan på företagarnas framtida samverkanförmåga (detta är bara början på något större och vidare).

9. Plan för hur ni ska sprida projektet – hur och till vilka ska ni sprida resultatet? Hur många berörs av projektet och dess resultat?

Allt det som görs i projektet kommer att i hela bygden påverka alla typer av företagare/företagande. Alla turistiska företag kommer att bli berörda av den ökade tillströmningen av turister som bevistar området för sitt upplevelseintresse, för de skall ha någonstans att äta och att bo. En viss del av nyetablering kommer att ske. Befintlig service kan bibehållas och utvecklas. Företag i bygden som jobbar med bygg, vvs, el, taxi, chack och jord osv är alla aktörer som berörs när människor rör sig i ett område med turistisk verksamhet. Företagen i bygden har lärt sig att samverka för att nå sina mål, mycket viktigt för framtiden!

10. Övergång till ordinarie verksamhet – hur ska verksamheten fortsätta efter projektet avslutats? Hur ska projektet bli självgående?

De satsningar som görs i anslutning i Sörbodarna och i anslutning till de olika företagen, kommer att på grund av ekonomisk vinning att leva av sig själva. Det naturliga steget! T.ex. de turistiska företagen i området har redan en förening som är verksam och kommer att jobba vidare. Lederna sköts av företagen som är beroende av dem. Betesprojektet kommer att gå över i ett vanligt betesbidrag på marken så att den fortsatt blir attraktiv som betesmark.